

Refah Çoğulculuğu ve Birleşik Krallık'ta Quangolar

Welfare Pluralism and Quangos in the United Kingdom

Ezgi SEÇKİNER BİNGÖL

Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, Yönetim Bilimleri A.B.D.,
eseckinerbingol@ohu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-1250-4102>

Makale Başvuru Tarihi: 21.08.2019

Makale Kabul Tarihi: 21.09.2019

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Birleşik Krallık'ta
Quango,

İngiltere'de
Quango,

Refah
Çoğulculuğu,

Refah Karması,
Hibridleşme,

Birleşik Krallık'ta Quangolar (quasi-autonomous non-governmental organisations) yarı bağımsız-hükümet dışı sivil toplum kuruluşları olarak adlandırılmaktadır. Quangolar diğer bir adı ile bakanlık dışı kamu örgütleri (NDPB) (Non-Departmental Public Bodies), diğer kamu hizmetlerinin sunumunda olduğu gibi refah hizmetlerinin sunumunda da önemli rollere sahiptirler. Quangoların varlıkları, son dönemlerde politik tartışmaların önemli bir meselesi haline gelmiş; tanımları, sayılarının çokluğu, denetlenebilirlikleri ve hesap verebilirlikleri tartışma konusu olmuştur. Birleşik Krallık, Esping Andersen'in refah rejimleri sınıflandırmasında liberal refah devleti olarak nitelendirilmiştir. Quangoların varlıkları, bu tezi güçlendirse de Birleşik Krallık'ta refah çoğulculuğunun benimsendiğini göstermektedir. Birleşik Krallık, bu bakımdan kimi yazarlar tarafından "quango devleti" olarak adlandırılmaktadır. Bu makalenin temel tezi, Birleşik Krallık'ta karma bir refah rejimi sürdürüldüğü ve bunun önemli bir örneğini quangoların oluşturduğudur. Çalışmada Türkçe literatürde az değinilen refah çoğulculuğu kavramı irdelenmiş ve Birleşik Krallık'ta refah çoğulculuğunun önemli bir örneğini oluşturan quangoların kamu yönetimi içerisindeki tartışılan rolleri ele alınmıştır.

Keywords:

Quangos in The
United Kingdom,

Quangos in The
England,

Welfare Pluralism,

Hybrid Welfare
Regimes,

Hybridization,

ABSTRACT

In the United Kingdom, the Quangos (quasi-autonomous non-governmental organizations) are called non-governmental, semi-independent non-governmental organizations. Quangos, also known as non-departmental public bodies (NDPB), have major roles in welfare services. The existence of quangos, has recently become an important issue of political debate; definitions, the abundance of numbers, controllability and accountability were discussed. Britain was described as a liberal welfare state in Esping Andersen's classification of welfare regimes. Although the Quangos' presence strengthens this thesis, it shows that welfare pluralism is adopted in the UK and that a mixed welfare regime is maintained. In this respect, the United Kingdom is called as quango state by some authors. The main thesis of this article is that a mixed welfare regime is maintained in the United Kingdom and an important example of this is the quangos. In this study, the concept of welfare pluralism, which is rarely mentioned in the Turkish literature, is examined and discussed the role of quangos in public administration, an important indicator of welfare pluralism in the United Kingdom.

1. GİRİŞ

Refah yönetişimi, refah karması veya refah çoğulculuğu olguları, 1990'lardan itibaren gelişmiş ve gelişmekte olan ülke yönetimlerinde izlenen yönetim uygulamalarının, refah hizmetleri üzerindeki sonuçlarından biridir. II. Dünya Savaşı sonrası yükselişe geçen, koruyucu sosyal politikaları içeren ve devletin toplum refahından sorumlu tek kurum olduğu Refah Devleti anlayışı, 1980'lerden itibaren yerini kapsayıcı refah hizmetlerinin, sosyal hizmetlere dönüşmesi, koruyucu sosyal politikalarından ziyade iyileştirici sosyal politikaların benimsenmesi, refah hizmetlerinin özelleştirilmesi ve yerelleştirilmesi ve refah sunumunda devlet dışı farklı aktörlerin yer alması uygulamalarına bırakmıştır. 1990'lardan itibaren, bu hizmetlerin hızla yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarına ve üçüncü sektöre devri söz konusu olmuştur.

Alfredson (2000:299), Avrupa Birliği ülkelerinin genelinde sosyal hizmetlerin tedarikçileri tarafından ve karma şekilde sunulduğunu ve imkanlar dahilinde yerelleştirildiğini belirtmiştir. Sosyal hizmet sağlayıcıları, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar dahil olmak üzere, devlet dışı aktörlere doğru genişlemektedir. Sosyal hizmetlerin türü ve sayısı artmakta, daha az evrensel bir refah anlayışı benimsenmekte ve giderek benzer sosyal hizmet modellerine doğru ilerlenmektedir (Alfredson, 2000:299). Örneğin Almanya'da 2005'te gerçekleştirilen refah reformu ile sosyal yardımlar 69 bölgede yerelleştirilmiştir (Boockman vd., 2013:13). İsveç'te 1990'larda belediyeler ilk kez istihdam hizmetlerinde görev almış ve sosyal yardım programları düzenlemeye başlamıştır (Minas vd., 2012:290). Hollanda'da 2000'lerde yönetim reformları kapsamında sosyal yardım hizmetlerinde yerelleşmeyi içeren reformlar gerçekleşmiştir (Minas vd., 2012:291).

Özdemir'e göre (2004:98), küreselleşme ve liberalleşme süreçlerinde, devletin refah sunma işlevi zayıflamış, "refah karması" olarak adlandırılan; sivil toplumun, gönüllü kuruluşların, dini kurumların dahil olduğu yapılar, sosyal refah sağlamada öne çıkmaya başlamıştır. Ersöz (2011) ise, OECD ülkelerinin, 1980'lerden itibaren refah hizmetlerinin sunumunda önemli değişikliklere gittiğini belirtmiştir. Bu ülkelerde yerel yönetimler, yıllardır eğitim, sağlık gibi refah hizmetlerinde lider üretici konumunda iken, refah hizmetlerini piyasadan satın alan ve bu hizmetlerin sağlanmasında garantör olan kurumlar haline gelmişlerdir (Ersöz, 2011:77).

Birleşik Krallık, birçok Avrupa ülkesinden farklı olarak, sosyal güvenlik ve istihdam alanlarında 1980'lere kadar merkeziyetçi yapısını korumuştur (Minas vd., 2012:292). Ancak 1990'larda, istihdam hizmetlerinin (Job Centre) yarı bağımsız bir ajans olarak kurulması ile merkeziyetçi yapının çözülme süreci başlamış, 1990'ların sonunda istihdam hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri ile birleşmiştir. Quangolar, Birleşik Krallık'ta yarı bağımsız hükümet dışı örgütler olarak, 1970'lerden itibaren kamu hizmetlerinde rol almaya başlamış, 1990'lardan itibaren sayıları hızla artmıştır. Hükümet tarafından oluşturulan hükümet dışı örgütler olarak da adlandırılan bu örgütler, devlet dışı aktörler olarak bürokrasiden ayrı ve bağımsız hareket edebilmektedir. Geçmişten bugüne yasal konumları, denetlenebilirlikleri ve hesap verebilirlikleri büyük tartışmalara neden olmuş olsa da, bugün hala Birleşik Krallık kamu hizmetlerinde ağırlıklı bir oranda rol almaktadırlar.

Bu çalışmada, refah çoğulculuğu olgusu, Birleşik Krallık'taki yarı hükümet oluşumlu sivil toplum kuruluşları olarak adlandırılan quangolar üzerinden irdelenmektedir. Quangoların, Birleşik Krallık'ın liberal refah sisteminden, karma bir refah sistemine geçişinde önemli bir rolü olduğu iddia edilmektedir. Öncelikle, refah karması veya refah çoğulculuğu/hibridleşme kavramları literatür analizi ile irdelenmiş, refah çoğulculuğunun olumlu ve olumsuz yönlerine değinilmiştir. İkinci olarak, quangoların Birleşik Krallık kamu yönetimindeki rolü tarihsel olarak açıklanmış ve refah hizmetlerinde aldıkları roller tek tek anlatılmıştır. Sonuç bölümünde quangolar ile ilgili tartışmalara değinilmiş, refah çoğulculuğunun yaratabileceği sorunlar üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

2. REFAH HİZMETLERİNDE ÇOĞULCULUK, HİBRİDLEŞME VEYA REFAH KARMASI

Refah hizmetlerinin sunumunda çoğulculuk (melezlik/karma), bu hizmetlerin sunumuna karışık yönetim biçimlerinin ve birden çok aktörün dahil olması anlamına gelmektedir. Hibridleşme, yeni sağ ve yeni sol tarafından refah devletinin bir eleştirisi olarak ortaya çıkmıştır denebilir (Lund, 1993:309). Hibridleşme, bir organizasyonda veya bir organizasyon alanında birkaç farklı yönetim mantığının varlığı olarak da tanımlanmaktadır. Hibrid organizasyonlar saf mantıklardan (pazar, devlet veya topluluk gibi) türetilir ve bu saf türlerin belirli karışımlarını gösterir (Billis, 2010:46; Evers, 2005:739).

Hibridleşme eğilimi, Brandsen ve Karre'e (2011:827) göre, iki gelişmeden kaynaklanmaktadır. Bunlar; i) kamu yönetimi reformları sürecinde yaşanan dönüşüm; ii) bu dönüşümle sivil toplum kuruluşlarının daha geniş bir

alana dahil edilmesidir. Melezlik terimi, temelde ayrı ve çoğunlukla çelişkili unsurların karışımını tanımlamak için çeşitli disiplinlerde kullanılmaktadır (Brandsen vd., 2005:750). Sosyal refah alanındaki melezlik konusu ise, kamu ve özel kamu hizmeti sağlama, karışık yönetim biçimleri ve dahil olan aktörlerin bileşik yönelimlerini ifade etmek için kullanılmaktadır.

Özdemir'e (2004:101) göre, "*Refah karması*" (welfare mix) olarak ifade edilen durum, sivil sektör, gönüllü sektör ve özel sektörün, kamu sektörüne sosyal refah sağlamada yardımcı olmaya başlamasını ifade etmektedir. "Refah literatüründe, "*refah karması*" (*welfare mix*), "*refah çoğulculuğu*" (*welfare pluralism*), "*refah üçgeni*" (*welfare triangle*), "*refah devletin ötesi*" (*beyond the welfare state*) vb. terimlerle, *sosyal refah hizmetlerinin sunumunda gittikçe artan bir paya sahip olan çeşitli refah sağlayıcıları ifade edilmeye çalışılmıştır*" (Özdemir, 2004:101).

Hadley ve Hatch refah çoğulculuğu için gereken unsurları şu şekilde özetlemektedir (Hadley ve Hatch, 1981'den akt.: Lund, 1993:310);

- Hizmetlerin çoğulcu sunulması, gönüllü eylem olasılıklarının ve imkanlarının artırılması,
- Merkezi yönetim tarafından sunulan hizmetlerin, çok daha büyük bir topluluk yönelimi ile yerleştirilmesi,
- Merkezi yönetim ve yerel yönetimin rolü devam etmeli, fakat her zaman hizmet sunmadan ziyade daha çok danışma ve denetleme rolü olması,
- Tüketiciler veya hizmet yararlanıcılarına hem merkezi yönetim hem de gönüllü örgütlerde daha çok rol verilmesi.

1990'lardan itibaren, özellikle sosyal politika; sağlık, eğitim, konut gibi alanlarda hibrid alanlar yaygınlaşmaktadır. Piyasa ağırlıklı uygulamalar devlet aleyhine gelişmektedir. Yarı piyasa (quasi-market) kavramı, 1980'lerden itibaren İngiltere'de başlayan refah devletin özelleştirilmesi uygulamalarından sonra da yaygın bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bazı görüşlere göre, devlet ağırlıklı yapılar hala geçerliliğini korumaktadır ve refah devletin yapısında dünden bugüne ciddi bir değişim olmamıştır. "*Örneğin İngiltere'nin 1978'deki toplam refah harcamalarının GSYH'ye oranı 1978'den 1996'ya kadar aynı kalmış, değişmemiştir*" (Özdemir, 2004:121).

Bazen refah çoğulculuğu, refah karması veya refahın karma ekonomisi gibi kavramlarla birlikte tartışılmaktadır. Bu kavramlar çoğunlukla farklı ülkeler arasındaki karşılaştırmalarda kullanılmaktadır. Örneğin Vogel (1999:247), refah karmasını, refah dağıtım sistemlerinin; piyasa, devlet ve aile gibi düzenlenmesi olarak tanımlamaktadır. Benzer biçimde Powell ve Barrientos (2004:86), refah karmasını, "*piyasaların refah üretiminde aile ve devlete eklenmesi*" olarak tartışmaktadır. Esping Andersen ise, refah rejimlerini, ayrılmaz üçlü olan devlet, piyasa ve aile açısından tanımlanması gerektiğini vurgulamıştır. Gönüllü örgütlerin katkıları da refah devleti araştırmalarında sıklıkla göz ardı edilmektedir (Barnes ve Walker, 1996:375-389). Örneğin; İngiltere'de 2011'de 723.000 insan gönüllü sektörde istihdam edilmiştir. Gönüllü sektörün %39'u sosyal hizmetlerde, %32'si gezici sağlık hizmetlerinde, %15'i evde bakım hizmetlerinde istihdam edilmiştir (Kocaoğlu ve Bingöl, 2015:54).

Spicker, "*refah devleti*" fikrinin bazıları için "*devlet refahı*" ile aynı anlama geldiğini ve özel piyasa mantığına muhalefet olarak görüldüğünü belirtmiştir. Bu yanlış bir seçimdir. Devlet, herhangi bir ülkedeki tek refah sağlayıcısı değildir ve "*özel pazar*" ise, kâr amaçlı faaliyetlerden değil, çok çeşitli farklı motivasyonlardan oluşur. Karma refah ekonomilerinde, devlet yalıtılmış olarak işlemez; aksine, bir dizi devlet dışı aktörle birlikte hareket eder. Devlet, düzenleme, finans veya sübvansiyon ve doğrudan hükümlere aktif olarak katılmaktadır (Spicker, 2006).

Refah çoğulculuğunu savunanlar, refah çoğulculuğunun devlet ve alt sektörler arasında bağlantı kurarak daha etkin vatandaş katılımına ve temsile imkân tanıdığını söylemektedir. Çoğulculuk, müşterici ve işbirlikçi anlayışların yeni çoğulcu ve katılımcı yapılarla yer değiştirdiğini ve kurumsalcı düzenlemelerin yerini, alt sektörleri ve örgütleri devletteki karar alma merkezlerine bağlayan ortak ağırlar yolu ile çoğulcu ve katılımcı yapılarla değiştiren bir sosyal yönetim imajı sunmaktadır (Wigle, 2017:3).

Çoğulcu yaklaşımların eleştirisi ise tam tersi, çoğulculuğun anti-demokratik etkilerine dikkat çekmektedir. Bazılarına göre, sosyal refahı özelleştirmenin bir aracı olarak, refah çoğulculuğu, sadece vatandaşlığın sosyal haklarını kesintiye uğratmaz, ayrıca alt sınıfların politik eylemlerini ciddi ölçüde engeller. Çoğulcu araçlar, örneğin ihale (teklif) sistemi, yoksul toplulukları birbiri ile rekabete sokar ve onların kolektif eylem kapasitelerini zayıflatır (Wigle, 2017:4).

Diğer eleştirel yaklaşımlar, refah çoğulculuğunun politik manipülasyona açık olduğunu belirtirler. Bölünebilir faydalar yaratarak, hedeflenen programlar müşteri listesindeki ağırları geliştirmek için “neopopülist” bir tarzda kullanılabilir. Yerleştirme de ayrıca kayırmacılığı idame ettirmekte ve sosyal refah hizmetlerine ulaşmada yeni eşitsizlikler yaratmaktadır. Tüm bu görüşlerde refah çoğulculuğunun alt sektörleri atomize ettiği ve onların politik eylemlerini sınırladığı belirtilmektedir (Wigel, 2017:3). Diğer bir görüşe göre, devletin, piyasanın, ailenin ve toplumun sosyal refah sunumunda birlikte hareket etmesi tarihsel bir durumdur. Bu kurumlar arasındaki ilişkilerin günümüzde tekrardan inşa edilmesi, karma bir refah ekonomisi yaratıldığı anlamına gelmektedir. Buna göre, karma refah yapıları, devletin sosyal refah hizmetlerinden çekildiği anlamına gelmemektedir (Özdemir, 2004:124).

Voorhis’e (2002:4) göre, Esping Andersen’in sınıflandırması, tüm refah rejim sınıflandırmaları arasında en büyük katkıyı yapmıştır ve bu sınıflandırmaya göre, refah hizmetlerinin kimler tarafından (devlet mi, aileler mi, gönüllü kuruluşlar mı) sunulduğu büyük önem taşımaktadır. Andersen, liberal, muhafazakâr ve sosyal demokrat refah rejimleri olmak üzere üçlü bir sınıflandırma yapmış ve bu sınıflandırma, karşılaştırmalı refah rejimleri çalışmalarında örnek olarak kullanılmıştır.

Esping Andersen, refah devletleri sınıflandırmasını temel ihtiyaçların piyasa dışı kurumlarca üstlenilmesi ve sosyal hakların kurumsal hale gelmesi gibi kriterlere göre yapmıştır (Toprak, 2015:159). Diğer bir sınıflandırmaya göre, refah devletleri üçe ayrılmaktadır. Buna göre, özellikle sosyal korumayı sağlamada finansmanın kim tarafından üstlenildiği önemlidir. Bu modellerden biri, Bismarck modelidir. Buna göre, çalışanların sosyal refah hakları, kendilerinin ya da işverenlerin ödediği sosyal güvenlik pirimlerine bağlıdır. Beveridge modeli’ne göre ise, tüm ülke genel bir sigorta sistemine tabidir. Sonucusu ise bu iki modelin karışımını ifade eden karma (hybrid) modeldir (Toprak, 2015:160).

Birleşik Krallık, Esping Andersen’in sınıflandırmasında ABD ile birlikte liberal refah devletleri sınıfında yer almaktadır. Anglo-Amerikan demokrasilerinde geçerli olan liberal (veya piyasa merkezli) model, klasik yoksulluk yasalarının bir uzantısıdır ve basit anlamıyla piyasadan kaynaklanabilecek olumsuz etkilere tampon olmaya çalışmakta ve büyük oranda refahın özel olarak örgütlenmesine dayanmaktadır. Özdemir’e (2017) göre ise, hiçbir ülkenin mükemmel şekilde bir kategoriye uygun düşmeyeceği bilinmelidir. Çünkü, ülkelerin sosyo-ekonomik yapısı, zaman içinde farklılaşabilmekte, bir ülke farklı bir zamanda farklı bir tür içinde yer alabilmektedir. Örneğin; liberal rejim sınıflandırmasında yer alan ABD ve İngiltere aslında aynı gruba kolaylıkla sokulamaz. ABD’deki kalıntı refah anlayışından farklı olarak, İngiltere İskandinav modeline yakın sayılabilir. Çünkü evrensel sağlık sistemine (NHS) sahiptir.

Öte yandan İngiltere’de refah tartışmaları, evrensel sağlık sisteminin büyük bir oranda yerel yönetimlere devredilmesi (Henderson ve Knapp, 2003:383-384), sosyal hizmetlerin hemen hemen hepsinin (bakıcılık, çocuk hizmetleri, engelli bakımı, konut gibi) büyük oranda özelleştirilmesi (Seçkiner Bingöl, 2018:109-112), quangoların refah hizmetlerinin çeyreğinden fazlasında rol alması (Birrel ve Gray, 2017:115-116), İngiltere’nin liberal sınıflandırma içerisinde kalabileceği tezini güçlendirmektedir. Diğer yandan tüm bu gelişmeler İngiltere’nin refah hizmetlerinde çoğulcu yaklaşımı benimsediğini açıkça göstermektedir. Refah hizmetlerinde yalnızca piyasa aktörleri değil, yarı-hükümet oluşumlu quangolar ve üçüncü sektör kuruluşları önemli roller almaktadır. İngiltere bu bakımdan son zamanlarda “*quango devleti*” olarak adlandırılmakta ve sosyal demokratlar tarafından güçlü eleştirilere maruz kalmaktadır (Greve vd., 1999:137).

3. BİRLEŞİK KRALLIK’TA REFAH ÇOĞULCULUĞU VE QUANGOLAR

Birleşik Krallık’ta refah devleti olgusu, 19.yy’da yerel yönetimlere sosyal hizmetler alanında görevler verilmesi ile başlamıştır ve yerel yönetimler 20.yy. boyunca konuttan, eğitime ve çocuk hizmetlerine kadar birçok sosyal hizmetin sunumunda rol almışlardır (Seçkiner Bingöl, 2018a:192). 1941’de milletvekili William Beveridge’in Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemi üzerine hazırladığı rapor, sosyal yardımlarda merkezileşmeyi savunmuş ve bu rapor Birleşik Krallık’ın sosyal güvenlik ve sağlık sistemine temel teşkil etmiştir. Raporla evrensellik ilkesi kabul edilmiş, ülke geneli asgari hayat düzeyi ilkesi ve yönetimde birlik ilkesi benimsenmiş, sosyal sigorta ve sosyal yardım sistemlerinin tek elden idaresi kabul edilmiştir. II. Dünya Savaşı ve izleyen dönemde, refah hizmetlerinin merkezileştirilmesi, bu hizmetlere verilen önemi arttırmış, yerel yönetimlerin de bu hizmetlerin sunumu ile ilgili sorumluluklarının genişlemesini beraberinde getirmiştir. Böylelikle yerel yönetimlerin, bütçelerinin arttırılması, sosyal konut programlarının içeriğinin önemli ölçüde genişlemesi, kişisel sosyal hizmetler sektörünün büyümesi ve devlet eli ile eğitim verilmesi söz konusu olmuştur (Seçkiner Bingöl, 2018a:192).

Geçmişten bugüne yerel yönetimlerin refah hizmetlerinin yürütülmesi konusunda rolleri çok değişmiş farklılaşmıştır; örneğin hizmetleri doğrudan sağlamak yerine, komisyonculuk veya sözleşme yapmak, danışmanlık yapmak, bilgi vermek, ihale yöntemi, kontrat yöntemi gibi birçok yeni hizmet sunum şekli gündeme gelmiştir (Birrel ve Gray, 2017:92-95). Ayrıca yerel düzeyden sunulan refah hizmetlerinde önemli ölçüde özelleştirme ve üçüncü sektör kuruluşları olarak adlandırılan quangolar ile iş birliği yapılması söz konusu olmuştur. Son dönemde sosyal hizmetlerin mümkün olduğunca yerel düzeyde sunulması, mümkün olduğu yerde, yerel topluluklar ve gönüllü organizasyonlara devredilmesi söz konusu olmuştur (Seçkiner Bingöl, 2018a:197).

Alan Pifer, Amerikalı bilim insanı, quangoları, federal hükümet üzerine yaptığı bir çalışmada, yeni bir tür federal hükümet rolü gören fakat ondan tamamen ayrı kurulan özel bir organizasyon olarak tanımlamıştır. Pifer, bu örgütleri yarı-bağımsız hükümet kuruluşları olarak tanımlamıştır (Cole, 2014:322). Bununla birlikte bu organlar, onları devlete yakın tutan özelliklere sahiptir. Pifer'in çalışması, 1969'da Anglo Amerikan Hesapverebilirlik Konferansı'nda tartışılmıştır.

Quangolar, İngiltere'de devletin bazı fonksiyonlarının üstlenilmesi ile temsili bir yönetim mekanizması oluşturmaktadırlar; atanmış yönetim kurulları bulunmaktadır. 1975'te Kamu politikaları ile ilgili bir kitapta quangolar yeni bir tip yönetim modeli olarak tanımlanmıştır (Cole, 2014:322). Bu örgütlerle ilgili olarak beş temel endişe olduğu söylenmektedir; İsrاف kaynağı olmaları, hesap verebilirlikleri, sayılarının çokluğu, bakanlıklar tarafından atanma sistemleri ve haklarında bilgi sağlama olanaklarının az olması (Cole, 2014:321-322). Quangolar daha geniş anlamda, devletin rolü ve etkinliği konusu çerçevesinde de tartışılmaktadır.

Holland (1981), "*Quangoların Yönetimi*" (*In the Governance of Quangos*) başlıklı eserinde, quangoları devletin genişleyen kolları olarak tanımlamıştır. Quangoların özel girişimleri engelleyen, yaşam tarzını düzenleyen ve İngiliz halkının özgürlüğünü bastıran devlet girişimlerini yaydığını savunmuştur. Quangoların genişlemesini, şirket devletinin genişlemesi olarak da yorumlamıştır.

Quangolar, geniş anlamda, hükümet dışı; merkezi yönetim ve yerel yönetim dışı bütün kamu örgütlerini ifade etmektedir. Yarı otonom/kamu dışı örgütler veya Arms Length Body (hükümetin kolları) olarak da adlandırılmaktalar (Birrel ve Gray, 2017:115). Bu örgütler, kamu yönetiminin üçüncü bir kolu olarak uzun süre varlıkları görmezden gelinse de Birleşik Krallık'ta kamu hizmetlerinin sunumunda önemli ve kalıcı bir yer edinmişlerdir. Quangolar, özellikle II. Dünya Savaş sonrası dönemde refah devletinin tesisinde önemli rol oynamışlardır. "*Quangolar, 1/4 ila 1/3 arası bir oranda merkezi yönetim harcamalarından sorumludur, ki bu miktar yerel yönetim harcamalarından daha fazladır*" (Birrel ve Gray, 2017:115).

Kamu Yönetimi Seçim Komitesi (*Public Administration Select Committee*) (2011:4-5) quangoları; "*Kamu hizmetlerinin geliştirilmesinden, yönetilmesinden ve dağıtılmasından sorumlu, bütün birimlerin üyeleri atanmış kişilerden oluşan örgütlerdir. Geniş anlamda quangolar, merkezi yönetim ve yerel yönetimler dışında bütün kamu örgütleri*" olarak tanımlanmıştır.

Avam Kamarası (House of Commons) (2018:5) ise, quangoları yarı özerk sivil toplum örgütleri olarak adlandırmıştır. Quangolar genel olarak, hükümet dışı bütün kamu örgütlerini ifade etmek için kullanılmaktadır. Ancak bazıları için quango, savurgan bürokrasi, himaye ve demokratik sorumluluk eksikliği için kullanılagelen duygusal bir terim olmuştur. Oğuz (2017:255) ise, otoriter rejimlerde, quangoların, sivil toplum alanını şekillendirme ve domine etmede yumuşak bir güç stratejisi olarak kullanıldığını belirtmiştir. Bu örgütler, ülkeye giren yabancı fonları kontrol etmek, uluslararası kamuoyu nezdinde meşruiyet kazanmak ve ulus içindeki demokratik muhalefeti etkisizleştirmek gibi amaçlarla da kullanılmaktadır (Oğuz, 2017:255).

Walker'a göre (2014:153), quangoların sayılarına ve tanımlarına ilişkin birçok gri alan bulunmaktadır. Ayrıca bunların sınıflandırılmasında, diğer kamu kurumları ile karşılaştırılması gibi problemler de vardır. Örneğin, konut birlikleri quango olarak adlandırılmaktadır ancak aynı zamanda, gönüllü sektör kuruluşları olarak görülür ve bakanlıklar tarafından atanmayan yönetim kurulları vardır.

Quangoların Birleşik Krallık'ta temel faaliyet alanları şu şekilde sayılabilir; eğitim, konut, sağlık, sosyal hizmet, sosyal yardım. Quangolar, yerel yönetimlerle bu hizmet alanlarında iş birliği yapmaktadırlar. Sağlık ve sosyal hizmetler alanında toplam 35, eğitim alanında 13, sosyal politika alanında 11 tane NDPB (quango) bulunmaktadır (Birrel ve Gray, 2017:119).

Quangoların İngiliz siyasi tarihinde ilk kez politik tartışmaların önemli bir unsuru haline gelmesi 1970'lerin sonunda muhafazakar hükümet döneminde olmuştur. Bu dönemde Margaret Thatcher seçimleri kazanıp hükümetin başına gelir gelmez, kabine üyelerine quango sayılarının azaltılması yönünde çalışmalar yapılması direktifini vermiştir (Flinders vd., 2014: 61). Ancak 1979'da 492 olan uygulayıcı quango sayısı, 1997'de 305'e

indirilebilmiştir. “*Quangolaşma*” (quangocratization), veya “*quango devleti*”, 1980’ler ve 1990’lar boyunca, muhafazakar hükümetin belirgin bir özelliği olarak dile getirilmiştir (Flinders vd., 2014:64). 1997-2010 İşçi Partisi döneminde “*Quangoları Açmak (İrdelemek)*” (*Opening Up Quangos*) başlıklı bir rapor yayımlamış, quangoları tamamen kaldırmak yerine faydalı olanları korumak, hesap verebilirliklerini ve denetlenebilirliklerini arttırmak önerilmiştir. 1997-2010 döneminde ise uygulayıcı quango sayısı 305’ten 197’ye indirilmiştir.

2010 genel seçimlerinden önce, Birleşik Krallık’ta “*quango reformu*” konusuna dikkat çekilmiş, 2010’da iktidara gelen koalisyon hükümeti, kapsayıcı ve radikal bir reform önerisi ile quango sayısını 185’e düşürmüştür (Flinders vd., 2014: 65). Aslında bu reformlar kapsamında ilk hedef, Birleşik Krallık’ın bütçe açığını azaltmak olmuştur. Bu doğrultuda refah bağımlılığını azaltma, ücretli istihdamı teşvik etme gibi uygulamalar reformların merkezine oturmuştur (Beatty ve Fothergill, 2018:950). Siyasetin dört bir yanından taraflar, reform için devletin boyutunu küçültecek, bütçeleri azaltacak, verimliliği artıracak, hesap verebilirliği artıracak ve şeffaflığı artıracak radikal bir gündem önermişlerdir (Flinders vd., 2014:56-57). Bu şekilde quangoların sayısı düşmüş, finansal tasarruflar sağlanmış ve şeffaflık ve hesap verebilirlik için yeni önlemler getirilmiştir. Benzer şekilde, 2015 seçim kampanyasının önemli konularından biri yine quango sayısının azaltılması olmuştur. Quango reformu yapılmış, sayıları azaltmaya, tasarrufa gidilmeye çalışılmıştır ancak bu konuda tam anlamıyla hedeflere ulaşamamıştır ve quangolar hala sektördeki önemini korumaktadır (Flinders vd., 2014:56).

Aşağıdaki tabloda uygulayıcı quangoların 2004-2012 yılları arası sayıları ve yaptıkları toplam harcama miktarları görülmektedir. 2004-2012 yıllarına bakıldığında quango sayısı 210’dan 185’e düşürülmüş ancak toplam harcamaları azaltılamamış, aksine artış göstermiştir.

Tablo 1. 2004-2012 Uygulayıcı Quango Sayısı ve Toplam Harcamaları

Yıl (2004-2012)	Sayı	Toplam Harcama (£B)
2004	210	29.48
2005	211	32.87
2006	199	36.75
2007	203	37.02
2008	198	42.99
2009	192	46.99
2012	185	31.20

Kaynak: Flinders vd., 2014:70.

4. QUANGOLARIN REFAH HİZMETLERİNDEKİ ROLLERİ

Quangolar, refah hizmetleri söz konusu olduğunda oldukça geniş bir yelpazede varlıklarını sürdürmekte; sağlık ve sosyal hizmetler, eğitim, konut ve sosyal politika alanlarında çalışmaktadır. Koruyucu Sağlık Ajansı (*Health Protective Agency*), Ulusal Bakım Standartları Komitesi (*National Care Standards Committee*), İngiltere için Çocuk Komisyonu (*Children’s Commission for England*) bazı quangolara örnek olarak verilebilir.

Birleşik Krallık’ta 1999’dan beri sosyal politika alanında yer alan neredeyse tüm kuruluşlar özel sektöre devredilmiştir. Özellikle İskoçya’da, İrlanda’da, Galler’de, Kuzey İrlanda’da refah hizmetlerinin devri gerçekleşmiştir. 2010 genel seçimlerinden önce bazı quangolar birleştirilerek veya kaldırılarak tasarruf yapılması amaçlanmaktaydı ancak sayıları önlenemeyen bir şekilde artmıştır. Bu şekilde, bazı quangolar kaldırılmış, bazıları revize edilmiş, bazıları ise birleştirilmiştir (Birrel ve Gray, 2017:125).

Quangoların (NDPB), dört türünden bahsedilebilir (Özen, 2008:20, Birrel ve Gray, 2017:116). Bu türler şunlardır;

- **İcrai Quangolar (Executive NDPB):** genellikle yasal olarak kurulmuş ve yürütme, idari, düzenleyici ve / veya ticari işlevler yürütmektedir: Çevre ajansı gibi.

- **Danışma Quangoları (Advisory NDPB):** Bakanlara çok çeşitli konularda bağımsız, uzman tavsiyesi sunar; Bakanlıklara danışmanlık yapar, politik sorunlarla ve gerektiğinde hizmet sunumu ile ilgili sorunlarla da ilgilenirler. Bakanlar veya bakan adına görevlendirilen kamu görevlileri tarafından kurulabilmektedir. Kamu Hayatı Standartları gibi (*Committee on Standards in Public Life*) bu tür quangolara örnek olarak verilebilir.
- **Yargısal ve Yarı-yargısal Quangolar (Tribunal NDPB):** Bu organların hukuk alanında yetkileri vardır. Adalet Bakanlığı'nın yürütme ajansı olan Adli Hizmetler Birimi tarafından koordine edilmekte ve Adalet Bakanlığı tarafından desteklenen bir NDPB olan İdari Adalet ve Mahkeme Konseyi tarafından denetlenmektedir. Resmi mahkeme sisteminden ayrı olarak, kanunlarla düzenlenmiş, belirli bir alanda, bireylerle bakanlıklar veya diğer kamu idareleri arasındaki uyuşmazlıklara ilişkin yargılama ve karar verme hakkına sahip birimlerdir. İstihdam Mahkemeleri (*Employment Tribunals*) bu tür quangolara örnek olarak gösterilebilir.
- **Bağımsız İzleme Kurulları (Independent Monitoring Boards):** Bu organlar daha önce “ziyaretçi kurulları” olarak bilinmekteydi, cezaevlerinin durumundan, idaresinden ve mahkumların muamelesinden sorumluydu. İçişleri Bakanlığı harcamalarından sorumludur ve tüm harcamaları not etmek zorundadır.

2002 yılına kadar dört NDPB kategorisi bulunmaktaydı. Bunlar; icrai, danışma ve yargısal ve ziyaretçi kurullarıdır¹. 2002'de Merkez Bankası gibi kuruluşların raporlarına ilave olarak NDPB kategorileri dahil edilmiştir. Ancak 2007-2013 yılları arasında: yürütme, danışma, mahkeme ve diğer NDPB'ler olmak üzere dört kategori olduğu belirtilmiştir (House of Commons, 2018:4).

1979'da 1455 olan NDPB sayısı 2015'te 146'ya düşmüştür (Birrel ve Gray, 2017:118) Ancak sayıları azalmasına karşın, NDPB'lerin personel sayısı ve harcamaları artmıştır. 38 milyar pound bütçeleri ile gittikçe büyümeleri kontrol edilme problemlerini gündeme getirmiştir (Birrel ve Gray, 2017:125).

Refah hizmetlerinde rol alan quangolar, sağlık ve sosyal hizmetler, eğitim, sosyal yardım, konut alanlarında çalışan quangolar olarak sınıflandırılabilir.

4.1. Sağlık ve Sosyal Hizmetler Alanındaki Quangolar

İngiltere'de sağlık hizmetlerinin etkin dağılımı quangoların elindedir (Rutter, 2014:150). Sağlık alanında birçok quango bulunmaktadır. Bunlar danışmanlık, sosyal hizmet, bakıcılık, ilaç denetimi gibi konularda faaliyet göstermektedir; “*Health and Care Excellence*”, “*NICE*” gibi örnekler verilebilir.

Sosyal hizmetler alanında da quangoların varlıkları yaygındır. Örneğin yaşlı hizmetlerinde, yaşlılara yönelik bakım evlerinin sektörel dağılımına bakıldığında, özel ve gönüllü kuruluşların toplam kapasite içindeki oranı %91'dir (Çadır, 2017:18). Merkezi hükümet harcamalarının çeyreğinden fazlası, 1/3'i yarı bağımsız sivil toplum kuruluşlarına aittir ve bu oran yerel yönetimlere ayrılan paydan daha fazladır. Değişen hükümetler boyunca da yarı bağımsız sivil toplum kuruluşları, devletle daha yakın ilişkiler kurmuştur ve sosyal hizmetlerin dağıtımında ana unsurlardan biri haline gelmiştir (Birrel ve Gray, 2017:125).

Sağlık hizmetleri alanında dört tür quango bulunmaktadır;

1. **Uygulayıcı:** NHS England,
2. **Danışman:** NHS Pay Review Body,
3. **Diğer uygulayıcı quango:** NHS organ ve Kan nakli,
4. **Ulusalı quango:** NHS Foundation Trusts.

Quangoların sayılarının azaltılmasına yönelik reform sürecine rağmen, sosyal hizmetler alanında önemli rol oynamaya devam etmektedir; Çoğunluğu Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı (DWP) tarafından desteklenmekte hatta sübvansede edilmektedir. Örneğin; Sosyal Güvenlik Danışma Komitesi (SSAC), 1980'den beri çalışmaktadır. Sosyal güvenlik, vergi ve çocuk yardımı gibi konularda danışmanlık hizmeti vermektedir.

1 Ziyaretçi kurulları 2004 senesinde bağımsız kurullar olarak değiştirilmiştir.

4.2. Eğitim Hizmetleri Alanındaki Quangolar

Birleşik Krallık'ta Milli Eğitim Bakanlığı, birçok quangoyu desteklemektedir, ancak kamu reformları sürecinde eğitimle ilgili çoğu işlev merkezleştirilmiştir. Bu alanda yalnızca üç yeni quango bulunmaktadır. Bunlar eğitim standartları, liderlik ve eğitim fonları alanlarında faaliyet göstermekte, öğretmen ücretleri, profesyonel sorumluluklar ve çalışma saatleri ile ilgili olarak tavsiyelerde bulunmaktadır (Birrel ve Gray, 2017:133).

4.3. Sosyal Yardım Alanındaki Quangolar

Quangolar, sosyal yardımın dağıtımını konusunda tam yetkili değildirler. 2015 senesine kadar, 1988'de engellilere destek için kurulmuş olan Bağımsız Yaşama Fonu (*Independent Living Fund*) vardı, ancak bu kuruluş 2015 senesinde kaldırıldı, bunun dışında sosyal yardım alanında quango sayısı azdır. “*Sosyal yardımlar merkezi hükümet tarafından, Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı'na (DWP) organize edilmektedir*” (Seçkiner Bingöl, 2018a:115).

4.4. Konut Quangoları

Hükümet destekli quangoların konut alanındaki faaliyetleri sınırlıdır, çünkü konut sağlama, çoğunlukla özel sektör ve gönüllü sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Konut hizmeti ile ilgili sadece üç adet quango bulunmaktadır. *Birincisi*; konut ombudsmanı, *ikincisi*; küçük bir quango, *üçüncüsü* ise; Leasehold Advisory Service'dir. Sosyal konut hizmetinde, başlıca hizmet sunucu, bu konuda yerel otoritelerle yer değiştiren konut birlikleridir (Birrel ve Gray, 2017:135).

Konut, sağlık, eğitim gibi konular dışında faaliyet gösteren istihdamla ilgili konularda çalışan bir quango daha bulunmaktadır. Bunlar asgari ücret belirlenmesi ile ilgili danışmanlık yapmaktadırlar. Aşağıdaki tabloda refah hizmetlerinde rol alan Quango'lar ve sayıları görülebilir. Refah hizmetlerinde aktif bir şekilde rol alan toplam quango sayısı 40'tır. Bunların ağırlıklı olarak Sağlık ve Sosyal Hizmetler ve Emekliler ve Sosyal Güvenlik alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. İstihdam ve eğitim alanında görev alan quango sayısı ise azdır.

Tablo 2. Birleşik Krallık'ta Refah Hizmetlerinde Rol Alan Bakanlık Dışı Kamu Örgütleri ve Sayıları

NDPB	Yürütücü	Danışman	Yargısal	Kamu Ortaklıkları	Diğerleri	Toplam
Emekliler ve Sosyal Güvenlik	6	2	2	2	1	13
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	7	8	—	—	6	21
Eğitim	1/9	2	—	—	—	—
Konut	3	1	—	—	—	4
İstihdam	1	1	—	—	—	2

Kaynak: Birrel ve Gray, 2017:125.

Sağlık ve sosyal hizmetler, eğitim ve sosyal politika alanında faaliyet gösteren bazı quango örnekleri aşağıdaki gibidir (Birrel ve Gray, 2017:119);

Sağlık ve Sosyal Hizmet Alanında:

- Klinik Uzmanlık Enstitüsü
- Sağlık İyileştirme Ajansı
- Genel Sosyal Hizmet Konseyi
- Kalite ve Sağlık Konseyi
- Genel Sağlık Standartları Komitesi

Eğitim Alanında:

- Kalite ve Müfredat Kurulu
- Okul Destek Ajansı
- Yetenek ve Öğrenme Konseyi
- Eşit Erişim Konseyi

Sosyal Politika Alanında:

- Düşük Ücret Komisyonu
- Gençlik-Adalet Kurulu
- İngiltere İçin Çocuk Komisyonu
- Bağımsız Emekli Komisyonu
- Engelli Hakları Forumu

Tablo 3. 2010-2015 Seneleri Arasında Quango Sayısındaki Değişim

	2010		2015	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kaldırılan	192	21	192	22
Birleştirilen	128	13	101	11
Tutulan	380	42	398	44
Tutulan ve Revize Edilen	171	19	132	15

Kaynak: Birrel ve Gray, 2017:121.

2010-2015 arasında birçok quango bazı etkinlik testlerinden geçirilerek varlıklarına son verilmiştir. Özellikle uzmanlık gerektiren işler yapan veya yeri doldurulması zor olanlar bırakılmıştır, ancak bazı fonksiyonları bakanlıklara devredilebilenler veya diğer kamu kuruluşları ile aynı fonksiyonları görenler kaldırılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere, 2010-2015 yılları arasında kaldırılan ve birleştirilen quango sayılarında önemli değişiklikler yoktur.

SONUÇ

Birleşik Krallık, Esping Andersen'in refah devletleri sınıflandırmasında, muhafazakâr, liberal ve sosyal demokrat sınıflar içerisinde, liberal refah devleti olarak kabul edilmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası her ne kadar Birleşik Krallık'ta refahın evrensel sunumu üzerine bir uzlaşma sağlanmış olsa da 1970'lerden itibaren refah hizmetlerinin çoğulcu sunumu söz konusu olmuştur. Hibrid refah rejimleri, anti-demokratik etkileri, sosyal hakları kesintiye uğratması, özellikle yerelleştirilen refah hizmetlerinde, sosyal refaha ulaşmada eşitsizlikler yaratması gibi eleştirilere maruz kalmaktadır.

Quangoların refah hizmetlerinde önemli roller alması, bu hizmetlerle ilgili farklı endişeleri beraberinde getirmiştir. Bunlardan ilki, bu oluşumların tanımları ile ilgilidir. Hem hükümet dışı, hem hükümet oluşumlu olmaları, hukuki dayanakları, sınıflandırılmaları, diğer kurumlar ile görev ve yetki çakışmaları yaşamaları gibi problemleri beraberinde getirmiştir. İkinci olarak bu kurumlar, kontrolsüz bir şekilde büyümüş ve bu da denetlenebilirliklerini ve hesap verebilirliklerini zorlaştırmıştır. Üçüncü olarak, quangoların refah hizmetlerinde yaygın olarak yer almaya başlaması, devletin refah ile ilgili alanlardan hızlıca çekilmesini sağlamış, bu da bu hizmet alanlarında çok başlı ve eşitsiz uygulamaları beraberinde getirmiştir.

Quangolar, Birleşik Krallık'ta merkezi yönetim ve yerel yönetimler dışında, kurullarının bakanlıklar tarafından atandığı ve refah hizmetleri başta olmak üzere önemli kamu hizmetlerinin sunumunda rol oynayan yarı bağımsız

hükümet dışı örgütler olarak adlandırılmaktadır. Türlerine, tanımlarına, harcamalarına, hesap verebilirliklerine, denetimlerine ilişkin çok büyük tartışmaları beraberinde getiren bu kuruluşların 2010 genel seçimlerinden sonra önemli bir bölümü kapatılmış, sayılarının azaltılması gündeme gelmiştir. Ancak bugün quangolar, hala 38 milyar sterlinlik bir bütçe ile kamu hizmetlerinin sunumunda önemli rol oynamaktadır. Refah hizmetlerinin önemli bir bölümünü bakanlık dışı bu kuruluşların yürüttüğü düşünüldüğünde, Birleşik Krallık'ta güçlü bir refah yönetişimi olduğunu ve burada refah yönetişiminin ve refah çoğulculuğunun önemli bir örneğini quangoların oluşturduğu söylenebilir. Refah hizmetlerinde piyasanın geniş etkinliğinden ziyade, yerel yönetimlerin, piyasa dışı üçüncü sektör kuruluşlarının ve yarı hükümet oluşumlu quangoların önemli rol aldığı görülmektedir. Quangoların geniş ölçüde varlığı, Birleşik Krallık'ın liberal refah devleti olduğu savını güçlendirmekle birlikte, karma bir refah rejimi sürdürdüğünü göstermektedir.

KAYNAKÇA

- ALFREDSON, Lisa (2000), "*Social Services in Europe: Policy Issues And Current Debates*", **Social Services in Europe An Annotated Bibliography** (Ed. H. K. Anheier), Observatory for The Development of Social Services in Europe Publisher, Frankfurt, ss.296-305.
- BARNES, Marian ve WALKER, Alan (1996), "*Consumerism Versus Empowerment: a Principled Approach to The Involvement of Older Service Users*", **Policy And Politics**, S.24(4), ss.375-393.
- BILLIS, David (2010), **Hybrid Organizations and The Third Sector**, Palgrave Macmillan, Houndmills - UK.
- BIRREL, David ve GRAY ANN, Marie (2017), **Delivering Social Welfare: Governance And Service Provision in The UK**, Policy Press, Bristol.
- BOOCKMAN, Bernhard, WALTER, Thomas ve HUBER, Martin (2013), "*Should Welfare Administration be Centralized or Decentralized? Evidence From a Policy Experiment*", **German Economic Review**, S.16(1), ss.13-42.
- BRANDSEN, Taco ve KARRÉ, Marcel (2011), "*Hybrid Organizations: No Cause for Concern?*" **International Journal of Public Administration**, S.34, ss.827-836.
- BRANDSEN, Taco, VAN DE DONK, Wim ve PUTTERS, Kim (2005), "*Griffins or Chameleons? Hybridity As a Permanent And Inevitable Characteristic of The Third Sector*", **International Journal of Public Administration**, S.28, ss.749-765.
- COCHRANE, Allan (2004), "*Modernisation, Managerialism And The Culture Wars: Reshaping The Local Welfare State in England*", **Local Government Studies**, S.30(4), ss.481-496.
- ÇADIR, Mustafa (2017), "*İngiltere'de Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetlerin Dönüşümü: Huzurevi Sektörüne Genel Bir Bakış*", **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, S.17(39), ss.9-32.
- DOMMETT, Khaterine ve MACCARTHAIGH, Muiris (2016), "*Quango Reform: The Next Steps?*" **Public Money & Management**, S.36(4), ss.249-256.
- ERSÖZ, Halis Yunus (2011), **Sosyal Politikada Yerelleşme**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- EVERS, Adalbert (2005), "*Mixed Welfare Systems and Hybrid Organizations: Changes in The Governance and Provision of Social Services*", **International Journal of Public Administration**, S.28(9-10), ss.737-748.
- GREVE, Carsten, FLINDERS, Matthev ve VAN THIEL, Sandra (1999), "*Quangos-What's in a Name? Defining Quangos from a Comparative Perspective*", **Governance: An International Journal of Policy And Administration**, S.12(2), ss.129-146.
- FLINDERS, Mathiwe, DOMMETT, Katherine ve TONKISS, Katherine (2014), "*Bonfires And Barbecues: Coalition Governance And The Politics Of Quango Reform*", **Contemporary British History**, S.28(1), ss.56-80.
- HADLEY, Roger ve HATCH, Stephen (1981), **Social Welfare And The Failure of The State**, Routledge, London.
- HENDERSON, Cathrine ve KNAPP, Martin (2003), "*Social Services in The UK: An Annotated Bibliography*", **E-Article**, [http://eprints.lse.ac.uk/31002/1/social%20services%20in%20the%20uk%20\(lsero\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/31002/1/social%20services%20in%20the%20uk%20(lsero).pdf) (Erişim Tarihi: 05.05.2019).

- HOLLAND, Philip (1981), **The Governance of Quangos**, Adam Smith Institute, London.
- HOUSE OF COMMONS (2018), **Public Bodies**, Commons Library Briefing, Briefing Paper Number 8376.
- LUND, Brian (1993), “*An Agenda for Welfare Pluralism in Housing*”, **Social Policy & Administration**, S.27(4), ss.309-322.
- OĞUZ, Mustafa Cem (2017), “*Otoriter Rejimler ve Sivil Toplum İlişkisi: Bir 'Yumuşak Güç' Stratejisi olarak GONGO'ların Yükselişi*”, **Mülkiye Dergisi**, S.42(2), ss.239-260.
- ÖZDEMİR, Süleyman (2004), “*Sosyal Refah'ın Sağlanmasında Yeni Bir Anlayış: 'Refah Karması' ve Sosyal Refah Sağlayıcı Kurumlar*”, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, S.48, ss.98-127.
- ÖZDEMİR, Süleyman (2017), “*Refah Devleti ve Üstlendiği Temel Görevler Üzerine Bir İnceleme*”, **Sosyal Siyaset (E-Makale)**, http://www.sosyalsiyaset.net/documents/refah_devleti_ustlendiği_gorvrlr.htm, (Erişim Tarihi: 11.01.2017).
- ÖZEN, Sibel (2008), “*Birleşik Krallıkta Kamu Yönetimi Reformları (1979-2008)*”, **Kamu İdarelerinde Stratejik Yönetim Projesi Raporu** (Ed. Osman Yılmaz), T.C. Başbakanlık DPT Müsteşarlığı - Maliye Bakanlığı - Hazine Müsteşarlığı Ortak Yayını, Ankara.
- POWELL, Martin ve BARRIENTOS, Armando (2004), “*Welfare Regimes And The Welfare Mix*”, **European Journal of Political Research**, S.48(1), ss.83-105.
- PUBLIC ADMINISTRATION SELECT COMMITTEE (2011), “*Smaller Government: Shrinking The Quango*” **State**, House of Commons Library, London.
- RENATE MINAS, Sharon Wright Rik van Berkel (2012), “*Decentralization And Centralization*”, **International Journal of Sociology and Social Policy**, S.32(5/6), ss.286-298.
- RUTTER, Jill (2014), “*The Quango Conundrum Revisited - Why The Government Still Needs A More Cohorent Approach to Arms-Length Bodies*”, **Political Quarterly**, S.85(2), ss.148-152.
- SEÇKİNER BİNGÖL, Ezgi (2018), “*İngiltere’de Refah Hizmetlerinin Yönetimi ve Yerel Yönetimlerin Bu Konudaki Rolü*”, **Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar Etkin Belediyecilik Uygulamaları** (Ed. Mehmet Mecek, Bekir Parlak, Emin Atasoy), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, ss.192-199.
- SEÇKİNER BİNGÖL, Ezgi (2018a), “*İngiltere Yerel Yönetimlerinde Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım*”, **Ombudsman Akademik Dergisi**, S.4(8), ss.105-121.
- SPICKER, Paul (2014), **Social Policy: Theory And Practice**, Policy Press, Bristol. <http://www.spicker.uk/social-policy/socadmin.htm#provision> (Erişim Tarihi: 07.05.2019).
- TOPRAK, Duriye (2015), “*Uygulamada Ortaya Çıkan Farklı Refah Devleti Modelleri Üzerine Bir İnceleme*”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.21, ss.151-175.
- UÇAR KOCAOĞLU, Belgin ve SEÇKİNER BİNGÖL, Ezgi (2015), “*Belediye Hizmetlerinde Gönüllü Katılım: Konya Örneği*”, **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, S.17(29), ss.53-62.
- VOGEL, Joachim (1999), “*The European Welfare Mix: Institutional Configuration And Distributive Outcome in Sweden And The European Union: A Longitudinal And Comparative Perspective*”, **Social Indicators Research**, S.48, ss.245-97.
- VOORHIS, Rebecca (2002), “*Different Types of Welfare States? A Methodological Deconstruction of Comparative Research*”, **The Journal of Sociology & Social Welfare**, S.29(4), ss.3-17.
- WALKER, David (2014), “*Quangos-Why Bother Counting Them When Whitehall Can't?*”, **Political Quarterly**, S.85(2), ss.153-158.
- WIGEL, Mikael (2017), “*Political Effects of Welfare Pluralism: Comparative Evidence from Argentina And Chile*”, **World Development**, S.95(C), ss.27-42.